

КОРАТКА АБ ПРАВАХ ВЫБАРШЧЫКАЎ

Для лепшага разумення правоў выбаршчыка не лішнім будзе спачатку азнаёміцца з некаторымі артыкуламі Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь, а таксама асобнымі палажэннямі Выбарчага кодэкса. Адштурхоўваючыся ад заканадаўчых нормаў можна вырашыць для сябе - якія парушэнні гэтых нормаў і якім чынам можна будзе абскардзіць выбаршчыку.

Пачнем з Асноўнага закона краіны-Канстытуцыі.

Артыкул 38 (і арт. 4 Выбарчага кодэкса): грамадзяне Рэспублікі Беларусь маюць права свабодна абіраць і быць абранымі ў дзяржаўныя органы на аснове ўсеагульнага, роўнага, прамога або ўскоснага выбарчага права пры тайным галасаванні.

Артыкул 64: выбары дэпутатаў і іншых асоб, якія выбіраюцца на дзяржаўныя пасады народам, з'яўляюцца ўсеагульнымі: права абіраць маюць грамадзяне Рэспублікі Беларусь, якія дасягнулі 18 гадоў. У выбарах не ўдзельнічаюць грамадзяне, прызнаныя судом недзеяздольнымі, асобы, якія ўтрымліваюцца па прыговору суда ў месцах пазбаўлення волі. У галасаванні не прымаюць удзелу асобы, у дачыненні да якіх у парадку, устаноўленым крымінальна-працэсуальным заканадаўствам, выбрана мера стрымання – утрыманне пад вартай.

Артыкул 65 (і арт. 5 ВК): выбары з'яўляюцца свабоднымі: выбаршчык асабіста вырашае, ці ўдзельнічаць яму ў выбарах і за каго галасаваць.

Артыкул 68 (і арт. 9 ВК): галасаванне на выбарах з'яўляецца таемным: кантроль за волевыяўленнем выбаршчыкаў падчас галасавання забараняецца.

Выбарчы кодэкс: кожнаму грамадзяніну забяспечваецца магчымасць праверыць, ці ўключаны ён у спіс і ці правільна ў спісе пазначаны звесткі пра яго; прадастаўляецца права абскардзіць неўключэнне, няправільнае ўключэнне ў спіс або выключэнне са спісу, а таксама дапушчаныя ў спісе недакладнасці ва ўказанні дадзеных аб грамадзяніне.

Заява аб няправільнасцях у спісе разглядаецца ўчастковай камісіяй, якая абавязаная не пазней чым у двухдзённы тэрмін, а напярэдадні і ў дзень выбараў, рэферэндуму, галасавання аб адкліканні дэпутата неадкладна разгледзець заяву, унесці неабходныя выпраўленні ў спіс альбо выдаць заяўніку копію матываванага рашэння аб адхіленні яго заявы. Гэта рашэнне можа быць абскарджана ў вышэйстаячую камісію, якая абавязана разгледзець скаргу не пазней чым у трохдзённы тэрмін, а ў дзень галасавання – неадкладна. Рашэнне ўчастковай камісіі можа быць таксама абскарджана не пазней чым за пяць дзён да выбараў, у раённы, гарадскі суд, які абавязаны разгледзець скаргу ў трохдзённы тэрмін. Рашэнне раённага, гарадскога суда канчаткова. Выпраўленне ў спісе ў адпаведнасці з рашэннем вышэйстаячай камісіі або суда вырабляецца ўчастковай камісіяй неадкладна.

Выбарчы кодэкс: грамадзянам Рэспублікі Беларусь прадастаўляецца права свабоднага і ўсебаковага абмеркавання перадвыбарных праграм кандыдатаў у Прэзідэнты Рэспублікі Беларусь, іх палітычных, дзелавых і асабістых якасцяў, правядзення агітацыі за або супраць кандыдата на сходах, мітынгах, у сродках масавай інфармацыі, а таксама падчас сустрэч з выбаршчыкамі.

Замежныя грамадзяне і асобы без грамадзянства не маюць права прымаць удзелу ў агітацыі.

Мясцовыя выканаўчыя і распарадчыя органы па ўзгадненні з адпаведнымі выбарчымі камісіямі вызначаюць памяшканні для правядзення сустрэч для перадвыбарных сходаў, якія арганізуюцца выбаршчыкамі. Калі ініцыятарамі сустрэч з'яўляюцца выбаршчыкі, то заявы аб прадастаўленні памяшканняў падаюцца выбаршчыкамі ў адпаведныя тэрытарыяльныя (раённыя) выбарчыя камісіі не пазней чым за два дні да меркаванай даты правядзення мерапрыемства.

Выбарчы кодэкс: грамадзяне маюць права прымаць удзел у фарміраванні выбарчых фондаў кандыдатаў (не ананімна). Памер ахвяравання грамадзяніна не можа перавышаць 20 базавых велічыняў пры правядзенні выбараў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Выбарчы кодэкс, арт. 13: грамадзяне ў колькасці не менш за 10 чалавек маюць права накіраваць назіральніка на ўчастак для галасавання і ў выбарчую камісію, парадак накіравання – [тут](#).